

**Gjykata
Supreme e
Republikës së
Kosovës**

**Caktimi i gjobës si sanksion për
veprat penale sipas Kodit penal
të Republikës së Kosovës**

Udhëzues specifik

**Caktimi i gjobës si sanksion
për veprat penale sipas Kodit
penal të Republikës së
Kosovës**

Udhëzues specifik

Shkurt 2020

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA SUPREME E KOSOVES
VRHOVNI SUD KOSOVA- SUPREM CORT KOSOVO

Mbledhja e përgjithshme e Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, pas shqyrtimit të Udhëzuesit të veçantë për shqiptimin e gjobave, në bazë të nenit 26 dhe 27 të Ligjit për Gjykatat, më 27.02.2020, në mënyrë unanime me votat e të të gjithë gjyqtarëve prezent miratoi:

UDHËZUESIN E VEÇANTË PËR SHQIPTIMIN E GJOBAVE SI SANKSION PENAL

A r s y e t i m

Në përvjetorin e 2-të të miratimit të Udhëzuesit për politikën ndëshkimore në shkurt të vitit 2018, Mbledhja e përgjithshme e Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, me datë 27 shkurt 2020, në mënyrë unanime me votat e të të gjithë gjyqtarëve prezent miratoi Udhëzuesin e veçantë për shqiptimin e gjobave nga Kodi Penal i Republikës së Kosovës (tutje: *Udhëzuesi*).

Udhëzuesi paraqet një hap tutje të Gjykatës Supreme në harmonizimin e çasjes në shqiptimin e dënimeve, në pajtim me kompetencat e kësaj Gjykate sipas neneve 26 par.1.4 dhe 27 par.1 të Ligjit për Gjykatat.¹

Qëllimi i Udhëzuesit është të zhvillohet një sistem i cili do të sigurojë që gjobat si sanksion financiar të shqiptohen në pajtim me dispozitat e Kodit Penal të Republikës së Kosovës dhe standardet përkatëse ndërkombëtare që trajtojnë këtë çështje, përfshirë edhe Rekomandimin e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës lidhur me konsistencën në matjen e dënimeve.²

¹ Ligji për Gjykatat, nenet 26 dhe 27, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës/Nr.22 /18 dhjetor 2018, Prishtinë.

² Rekomandimi Nr.(92)17, i Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare lidhur me konsistencën në matjen e dënimeve/ 19 tetor 1992.

Sistemi i gjobave do të kontribuojë në preventivën individuale dhe individualizimin e dënimit si dy nga parimet kyçe të drejtës penale, duke marrë në konsideratë edhe aspekte tjera të matjes së dënimit. Duke pasur parasysh se gjobat si sanksion janë të parapara pothuajse në të gjitha nenet e Kodit penal, Udhëzuesi ofron një elaborim më të detajuar të dispozitave ekzistuese të legjislacionit penal në fuqi që i referohen gjobave duke zhvilluar tutje një sistem të kalkulimit automatik për të përcaktuar pikën startuese. Një sistem i tillë kontribuon në transparencë më të madhe ndaj publikut mbi mënyrën e llogaritjes së gjobës dhe parashikueshmërinë e sanksionit. Shqiptimi i gjobës përfundimtare prapë mbetet nën diskrecionin e gjykatës pas shqyrtimit me kujdes të rrethanave të aplikueshme rënduese dhe lehtësuese.

Udhëzuesi është zhvilluar me ndihmën e ekspertëve nga Departamenti Amerikan i Drejtësisë në Prishtinë. Drafti është shqyrtuar dhe analizuar nga Komisioni këshillëdhënës për politikë ndëshkimore³, pasura nga dorëzimi për shqyrtim dhe miratim nga gjyqtarët e Gjykatës Supreme në pajtim me kompetencat e dhëna me ligj. Pas shqyrtimit të Udhëzuesit, Mbledhja e përgjithshme e gjyqtarëve të Gjykatës Supreme në mënyrë unanime me votat e të gjithë gjyqtarëve prezent miratoi të njëjtin në një proces të hapur të votimit. Njëjtë sikurse ishte edhe rasti me Udhëzuesin e përgjithshëm për Politikën Ndëshkimore, ky Udhëzues i veçantë, ofrohet si mjet për të shmangur mospërputhjet e paarsyeshme në shqiptimin e gjobës si dhe me qëllim të strukturimit të diskrecionit gjyqësor.

Për fund, pas miratimit të Udhëzuesit, Këshilli gjyqësor i Kosovës do të inkorporojë kalkulator për llogaritjen automatike të gjobës në webfaqen e tyre i cili do të shërbejë si mjet pune për gjyqtarët me rastin e shqiptimit të gjobës.

Udhëzuesi do të publikohet në webfaqen e Gjykatës Supreme. Kopjet fizike të Udhëzuesit do të vihen në dispozicion për të gjithë gjyqtarët penalistë, prokurorët dhe profesionistët tjerë ligjorë me interes në këtë fushë.

KRYETARI I GJYKATËS

Enver Peci

³ Komisioni këshillëdhënës për politikë ndëshkimore është themeluar në gusht 2018 dhe që atëherë në vazhdimësi monitoron politikën ndëshkimore në të gjitha gjykatat në Kosovë. Komisioni përbëhet nga përfaqësues nga të tre nivelet e gjyqësorit, përfaqësuesi nga Oda e avokatëve dhe Akademia e drejtësisë.

Tabela e përmbajtjes

1. Dispozitat e përgjithshme për llogaritjen e gjobave	1
1.1 Pesha e veprës penale sipas nivelit të dëmit	3
1.2 Dispozitat për minimumin dhe maksimumin e gjobave sipas Kodit Penal	4
2. Shtjellimi i llojeve të gjobave sipas Kodit penal	5
2.1 Kategorizimi i gjobave	5
2.2 Dispozitat me burgim "ose" gjobë	6
2.3 Dispozitat me burgim "dhe" gjobë	8
3. Përcaktimi i pikënisjes për llogaritjen e gjobës për secilën kategori	9
3.1 Veprat penale të kryera me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore	10
3.2 Veprat penale të kryera jo me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore	15
4. Rrethanat që ndikojnë në lartësinë e gjobës	17
4.1 Rrethanat që mund të merren parasysh për ashpërsim	17
4.2 Rrethanat që mund të merren parasysh për zbutje	20
4.3 Pamundësia e kryerësit për ta paguar gjobën	22
4.4 Konsiderata tjera rreth llogaritjes së gjobës	23
4.4.1 Matja e gjobës tek bashkimi i veprave penale	23
4.4.2 Matja e gjobës tek personat juridik	24
4.4.3 Zbatueshmëria e parimeve të këtij udhëzuesit në veprat tjera penale sipas legjislacionit tjetër penal	25

1. Dispozitat e përgjithshme për llogaritjen e gjobave

Një nga detyrat më sfiduese në hartimin e Udhëzuesit është gjetja e një mënyre për të harmonizuar shqiptimin e gjobave ashtu që të arrihet qëllimi i tyre në mënyrë të barabartë për të gjithë kryerësit. Në vijim është paraqitur një elaborat i llogaritjes së gjobave me qëllim që të sigurohet më shumë njëtrajtshmëri ndaj qasjes në caktimin e gjobave në rastet kur Kodi penal i Republikës së Kosovës parasheh gjobën si një nga llojet e sanksioneve.

Ajo që vlen të theksohet qysh në hyrje të këtij Udhëzuesi, është domosdoshmëria e angazhimit aktiv të organit të akuzës por edhe mbrojtjes në sigurimin e të dhënave të nevojshme gjatë procedurës në mënyrë që gjykata të mund të vendos sa më drejtë sanksionin adekuat për kryesin me qëllim të individualizimit të dënimit. Vet neni 7 i Kodit të Procedurës penale shpreh obligimin e institucioneve të drejtësisë (gjykatës dhe prokurorisë) në vërtetimin e plotë dhe të saktë të gjendjes faktike *“Gjykata, prokurori i shtetit dhe policia të cilët marrin pjesë në procedurën penale detyrohen që saktësisht dhe tërësisht ti vërtetojnë faktet të cilat janë të rëndësishme për marrjen e vendimit të ligjshëm”*¹

Si parim i përgjithshëm, shuma e gjobës duhet të pasqyrojë peshën e veprës penale dhe të marrë parasysh rrethanat financiare të kryerësit duke siguruar që niveli i gjobës të mos jetë më i lartë

¹ Kodi Procedurës penale të Republikës së Kosovës, Nr.04/L-123, Neni 7, Detyrimi i përgjithshëm për vërtetimin e plotë dhe të saktë të fakteve, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 28.12.2012

se mundësia e kryesit për të paguar. Është me rëndësi të potencohet që në shumë raste edhe shqiptimi i një gjobe si dënim ekonomik, mund të godasë shumë më rëndë kryesin sesa dënimi me burgim. Megjithatë, për shkak të, shpesh shabllonizimit të lartësisë së gjobës, gjobat shumë më tepër godasin kryesit me gjendje të dobët financiare sesa kryesit që qëndrojnë mirë financiarisht.

Një kryes i pasur shpesh nuk ndikohet nga gjoba dhe mund të jetë i gatshëm ta trajtojë gjobën si kosto e pranueshme që i njëjti duhet të paguaj si kundërshpërblim i përfshirjes në sjellje të ndaluar. Një i pandehur me mjete të kufizuara financiare nga ana tjetër mund të shkatërrohet edhe nga një gjobë e ulët pasi mund ti krijojë vështirësi ekonomike si për të ashtu edhe për familjen e tij.²

Kodi penal³ thekson që në përcaktimin e gjobës gjykata merr parasysh:

- gjendjen pasurore të kryerësit, dhe,
- në veçanti, shumën e të ardhurave personale të tij/saj,
- të ardhura të tjera,
- pasuritë dhe
- detyrimet.

Qëllimi është që gjoba të ketë një ndikim të barabartë mbi kryerësit me gjendje të ndryshme financiare. Kur shpenzimet e jetesës së kryerësit të veprës penale janë substancialisht më të ulëta nga sa do të pritej normalisht, mund të jetë e përshtatshme që të rregullohet shuma e gjobës për të reflektuar këtë. Kjo mund të ndodh për shembull, në rastet kur një kryes nuk kontribuon financiarisht në shpenzimet e tij të jetesës. Në anën tjetër në rastet kur kryesi pranon të ardhura të larta dhe dënohet për shembull për veprë penale të korrupsionit, për shkak të përfitimit material që shpesh shoqërohet me këto vepra penale, gjoba duhet të caktohet në përputhje me parimet e mësipërme dhe duke pasur parasysh kategoritë specifike të gjobave dhe peshën e veprës penale.

Duhet të jetë e qartë se qëllimi i gjobës nuk është që të merret dobia pasurore e përfituar nga vepra penale nga kryerësit. Kjo për shkak se gjoba është dënim dhe duhet të llogaritet në përputhje me dispozitat që vlejné për llogaritjen e dënimit. Çështja e heqjes së fitimit nga vepra

² Kodi penal model [Model Penal Code: Sentencing Reporters' Introduction], Kevin R.Reitz, Raportues, Cecelia M.Klinge, Ndhmës raportues, fq.174, 2019.

³Kodi Penal i Republikës së Kosovës, Nr.06/L-074, Neni 69 Rregullat e përgjithshme për matjen e dënimit, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 14.01.2019.

penale nga ana tjetër bëhet në pajtim me nenit 92⁴ të Kodit Penal, dispozitave përkatëse të Kodit të procedurës penale si dhe Ligjit për kompetencat e zgjeruara për konfiskimin e pasurisë⁵.

Kur kemi parasysh dispozitat e Kodit penal që i referohen pasojave juridike të dënimit⁶ sipas së cilave pasojat juridike të dënimit nuk krijohen kur kryesit i shqiptohet gjoba apo vërejtja gjyqësore, automatikisht kjo kërkon një vlerësim më të thellë nga gjykata se në cilat raste shqiptimi i gjobës do të shërbejë si dekurajim dhe parandalim individual apo i përgjithshëm për kryerje të veprës penale nëse asnjë pasojë nuk krijohet për kryesin. Andaj, do ishte shqetësuese nëse për vepra shumë të rënda penale, të cilat edhe përbëjnë dëm të madh për individin dhe shoqërinë kryesi të mund të kalojë shumë lehtë. Kjo vlen sidomos edhe në rastet kur përpos dënimit me gjobë kryesit nuk i caktohet asnjë masë tjetër kufizuese apo edhe dënim plotësues për veprën e kryer (shemb.nuk caktohet dëmshpërblimi, ndonjë obligim plotësues apo edhe konfiskimi i pasurisë).

1.1 Pesha e veprës penale sipas nivelit të dëmit

Duke qenë se një nga parimet bazë të caktimit të sanksionit për një kryes, jo vetëm tek caktimi i dënimit me burg por edhe tek gjobat, është pesha e veprës penale, për qëllim edhe të këtij Udhëzuesi është e nevojshme të specifikohet edhe lartësia e dëmit. Kategorizimi i lartësisë së dëmit, kur i njëjti mund të kuantifikohet është i paraparë me dispozitat e nenit 113 par.31-34. Më poshtë do të paraqesim një elaborim të këtyre dispozitave duke i ndarë në grupe për referim më të lehtë:

- **Grupi A. - Dëm - kur vlera e përfitimit dhe/ose dëmit është deri në ose më pak se 5.000€.** Kjo nën-kategori përfshin raste kur vlera e dëmit përmendet qoftë në mënyrë specifike si shuma nën 5000€ ose vlerësohet të jetë deri në atë shumë veçanërisht kur paragrafët e tjerë të neneve të njëjtë përcaktojnë dëmin më të lartë se 5000 €.

- **Grupi B. - Dëm i konsiderueshëm, kur vlera e dëmit/ humbjes është më e lartë se 5.000€ dhe më pak se 15.000€.** KP përmban dy dispozita të ndryshme që lidhen me nivelin e dëmit: ato që përcaktojnë dëmin/përfitimin më të lartë se 5,000 € dhe tjerat që parashohin

⁴ Ibid. Neni 92, Konfiskimi i mjeteve dhe përfitimit material nga vepra penale.

⁵ Ligji nr.06/L-087 për kompetencat e zgjeruara për konfiskimin e pasurisë, Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës, 26.12.2018.

⁶ Ibid. supra note 3, Neni 93, Pasojat juridike të dënimit, par.2.

raste ku dëmi është më i vogël se 15,000 €. Për shkak se të dyja këto kategori janë brenda të njëjtit nivel të dëmit (> 5,000 <15,000 €), dispozitat e tilla u grupuan në një grup të vetëm pasi niveli i dëmit/humbjes mund të ndryshojë. Gjykatës do t'i duhet të mbajë në mend vetëm përkufizimet e dëmit në nenin 113 të Kodit për të dhënë referencën e duhur për dëmin.

- **Grupi C. Dëm i madh, dëm i konsiderueshëm ose humbje e konsiderueshme - Kur vlera e dëmit/humbjes është më shumë se 15.000 € dhe deri në 50.000 €.** Ndonëse Kodi penal zakonisht i referohet vetëm sasisë minimale në kategorinë përkatëse, fakti që grupi pasues i referohet një dëmi më të madh se 50.000€, Udhëzuesi i jep shumën maksimale këtij grupi në pajtim me kategorizimin e dhënë në Kodin penal.

- **Grupi D. Dëm i shkallës së madhe, shkatërrim në shkallë të madhe ose humbje në shkallë të madhe - Kur vlera e dëmit/humbjes është me më shumë se 50.000 €.** Ky grup përfshin të gjitha veprat penale, të cilat në vete përmbajnë dëmin/humbjen më të lartë të paraparë nga Kodi. Si e tillë, gjykata duhet të jetë shumë e kujdesshme kur të merr vendim për të shqiptuar dënime dhe gjoba më të buta për këtë kategori, pasi që kjo nuk do të ishte në pajtim me qëllimin e ligjvënësit. Natyrisht, ashtu siç theksohet në Udhëzuesin e Përgjithshëm për caktimin e Dënimeve, gjyqtarët duhet të marrin në konsideratë së pari konfiskimin e pasurive të fituara në mënyrë të paligjshme dhe/ose dobinë pasurore, dëmshpërblimin, dënimin me burg dhe në fund të caktojnë edhe nivelin e gjobës.

Arsyeja e caktimit të nivelit të dëmit/humbjes është faktor shumë i rëndësishëm për veprat penale të kryera me qëllim të përfitimit, sidomos në ato vepra që kanë të bëjnë me korrupsion, pasi dëmi i një pale mund të nënkuptojë përfitim të palës tjetër në po atë vlerë.

1.2 Dispozitat për minimumin dhe maksimumin e gjobave sipas Kodit Penal

Neni 43⁷ të KP në par.1 përcakton kufijtë minimal dhe maksimal të gjobës:

*"Dënimi me gjobë nuk mund të jetë më pak se **njëqind (100) Euro** evropiane. (Në tekstin e mëtutjeshëm "EURO"). Dënimi me gjobë nuk mund të tejkalojë **njëzet e pesëmijë (25.000) Euro** ndërsa për veprat penale lidhur me terrorizëm, trafikim me njerëz, krim të organizuar*

⁷ Ibid.supra note 3.,Neni 43, Dënimi me gjobë.

ose veprat penale të kryera me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore nuk mund të tejkalojë pesëqind mijë (500.000) Euro.”

Nga dispozita e mësipërme shihet qartë se tek veprat e kryera me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore diskrecioni i gjykatës për shqiptimin e gjobës është shumë i lartë gjë që mund të shpie në laramani të caktimit të gjobave për vepra të ngjajshme. Prandaj, me qëllim të sigurimit të një praktike më të njëtrajtshme, ekziston nevojë për më shumë udhëzime që gjyqtarët të pasqyrojnë parimet themelore të llogaritjes së gjobës duke marrë parasysh rrethanat kryesore të cekura më sipër.

Po i njëjti nen i Kodit penal ka paraparë edhe mundësinë e pagesës së gjobës me këste. Kjo është rregulluar në nenin 43 par.2 i cili parasheh:

“Në aktgjykim caktohet afati i pagesës së dënimit me gjobë. Afati nuk mund të jetë më i shkurtër se pesëmbëdhjetë (15) ditë e as më i gjatë se tre (3) muaj, mirëpo në rrethana të arsyeshme gjykata mund të lejojë që dënimi me gjobë të paguhet me këste për një periudhë që nuk tejkalon dy (2) vjet. Aktgjykimi po ashtu duhet të përcaktojë se kur duhet të paguhen këstet dhe duhet të cek se mundësia e pagesës me këste do të revokohet nëse personi i dënuar nuk e paguan këstin me kohë.

2. Shtjellimi i llojeve të gjobave sipas Kodit penal

2.1 Kategorizimi i gjobave

Janë një numër mjaft i madh i dispozitave të Kodit penal të cilat parashohin edhe dënimin me gjobë si një nga sanksionet ndaj kryesve të veprave penale. Dispozita të tilla gjejmë në të gjithë kapitujt e Kodit penal. Duke pasur parasysh laramaninë e dispozitave të Kodit penal që i referohen shqiptimit të dënimit me gjobë si sanksion, është e nevojshme paraprakisht të bëhen dy lloje të ndryshme të kategorizimeve të veprave, në mënyrë që përcaktimi i gjobës të bëhet sa më drejtë.

Përgjithësisht, Kodi penal parasheh dy grupe të veprave penale:

- **Kategoria I. - Veprat penale të kryera me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore;** dhe
- **Kategoria II. - Veprat tjera penale të kryera për qëllime tjera por jo-me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore.**

Ndarja e mësipërme është e rëndësishme për faktin se përcakton kriteret për përcaktimin e pikënisjes dhe matjes së gjobës. Kështu, gjersa te kategoria e parë një nga kriteret përcaktuese është vlera e dëmit të shkaktuar apo përfitimit të kryesit dhe lartësia e të hyrave dhe pasurisë së kryesit, tek kategoria e dytë kriteri primar është lartësia e të hyrave dhe pasurisë.

Në secilën nga dy grupet të veprave të mësipërme në Kodin penal i gjejmë dispozitat e përcaktimit të gjobës sipas sistemit “ose” gjobë apo “dhe” gjobë. Për referim më të lehtë edhe këto dy nën-kategori do të klasifikohen si në vijim:

- **Nën-kategoria A.** - Dispozitat që parashohin burgim “ose” gjobë
- **Nën-kategoria B.** - Dispozitat që parashohin burgim “dhe” gjobë

Hapi i parë në llogaritjen e gjobës është përcaktimi i kategorisë dhe nën-kategorisë së veprës penale. Kjo është domethënëse sepse secila nga kategoritë dhe nën-kategoritë e mësipërme të nivelit të veprave penale përmban pikënisje të ndryshme. Kjo sepse derisa në nën kategorinë A ('ose gjobë') gjoba shërben si zëvendësim i dënimit me burg dhe jo dënim i përbashkët me burgim dhe gjobë, në nënkategorinë B ('dhe gjobë') gjoba lëshohet së bashku me dënimin me burgim dhe si e tillë është automatikisht, sipas kuptimit të ligjit, dënim më i rëndë.

Duke dashur të sqarojmë edhe më tutje mënyrën si ligjvënësi ka përcaktuar dispozitat e dënimit me gjobë, më poshtë do të sqarojmë disa dallime që vërejmë në Kodin penal lidhur me definimin e këtyre gjobave si tek dispozitat “ose” gjobë, ashtu edhe tek dispozitat “dhe” gjobë, pikërisht për shkak të laramanisë që hasim në këto dispozita.

2.2 Dispozitat me burgim “ose” gjobë

Kjo kategori e gjobës shqiptohet për vepra penale që bartin dënim me burgim më të ulët të cilin gjykata mund ta zëvendësojë me gjobë. Për të gjitha veprat penale në të cilat është paraparë mundësia e dënimit me burg “ose” me gjobë, dënimi maksimal i paraparë është 8 vite burgim i cili mund të zëvendësohet me dënim me gjobë. Për shkak se shqiptohet si dënim individual, niveli më i lartë i gjobës duhet të ketë efektin e preventivës individuale për të demotivuar kryesin nga kryerja e veprave të tilla.

Shumica e dispozitave të cilat parashohin mundësinë e caktimit të dënimit me burgim ose gjobë parashohin vetëm mundësinë e gjobës pa paraparë ndonjë maksimum apo minimum specifik të dënimit me gjobë. Në përgjithësi, në këto raste përcaktimi nëse gjykata duhet të caktojë dënimin me burg ose gjobën duhet të bëhet duke u bazuar në nivelin e dëmit, fajësinë dhe ndikimin që dënimi do të ketë jo vetëm në preventivën individuale dhe/ose të përgjithshme, por edhe përgjithësisht ndikimi që do të ketë në besimin e publikut në gjyqësor. Kjo nënkupton se për të gjitha këto raste vlejné rregullat e maksimumit të përgjithshëm të caktimit të gjobës sipas Kodit penal.

Përrjashtimisht nga sa u tha më sipër, nga të gjitha dispozitat e Kodit të cilat parashohin dënim me burgim “ose” me gjobë është vetëm njëra nga to e cila parasheh dënim me gjobë fikse. Bëhet fjalë për nenin 140 paragrafi 1, (Kalimi i paautorizuar i vendkalimeve kufitare ose i vijës kufitare) i cili parasheh që kryesi, për këtë vepër dënohet **me dyqind e pesëdhjetë (250) Euro gjobë** ose me burgim deri në gjashtë (6) muaj.

Një tjetër dispozitë e Kodit për dallim nga dispozitat tjera parasheh minimumin dhe maksimumin e dënimit me gjobë. Bëhet fjalë për nenin 404 paragrafi 4 (Pjesëmarrja në turmë që kryen vepër penale dhe huliganizmi), i cili parasheh se për huliganizëm me pasoja të vogla kryesi dënohet me dënim **me gjobë prej dyqind (200) deri dhjetë mijë (10.000) Euro**.

Për fund, në tabelën e mëposhtme janë pasqyruar të gjitha ato dispozita të Kodit penal të cilat parashohin maksimumin e dënimit me gjobë i cili mund të shqiptohet në vend të dënimit me burgim.

Neni	Titulli i nenit	Lartësia maksimale e gjobës	Dënimi me burgim
140 p.2	Kalimi i paautorizuar i vendkalimeve kufitare ose i vijës kufitare	250€	Deri 6 muaj
366 p.1	Mbajtja në pronësi, kontroll ose posedim të paautorizuar të armëve	7.500€	Deri 5 vite
368 p.1	Lejet, pëlqimet dhe licencat e rreme të armëve dhe dhënia e informatave të rreme	5.000€	Deri 3 vite
368 p.2	Lejet, pëlqimet dhe licencat e rreme të armëve dhe dhënia e informatave të rreme	5.000€	Deri 3 vite
368 p.3	Lejet, pëlqimet dhe licencat e rreme të armëve dhe dhënia e informatave të rreme	2.500€	Deri 3 muaj
385.p.2	Deklaratat e rreme të dëshmitarëve bashkëpunues	500€	Deri 3 muaj

Tabela 1.

2.3 Dispozitat me burgim "dhe" gjobë

Kodi penal dhe ligjet e tjera që përmbajnë dispozita penale lejojnë dënim të kombinuar me burg dhe gjobë. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për veprat penale kur kryesi ka përfituar financiarisht. Kombinimi i këtyre dënimeve me gjasë është i përshtatshëm në veçanti kur dënimi me burg është i shkurtër dhe/ose kur kryerësi i veprës penale qartazi ka ose do t'i ketë, mjetet për ta paguar.⁸

Tek dispozitat burgim "dhe" me gjobë, kemi disa lloje të gjobave të përcaktuara.

1. Dispozita të cilat parashohin shumë fiksë të gjobës dhe atë në nenet si në vijim:

- **Neni 274** - Konvertimi apo transferimi i pasurisë që rrjedh nga veprat penale nga ky kapitull (Veprat penale të narkotikëve), ku në paragrafin 1 të këtij neni parashihet që kryesi përveq dënimit me burgim deri në 10 vite do të dënohet edhe **me gjobë në vlerë tre herë më të lartë se vlera e pronës së transferuar apo konvertuar**. Nëse i referohemi edhe Ligjit për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit, do të gjemë të njëjtën mënyrë të kalkulimit të gjobës në nenin 56 ku thuhet se *“Kushdo që, duke e ditur ose ka arsye për të ditur se pasuria e caktuar buron nga ndonjë formë e aktivitetit kriminal, pasuri kjo e cila në të vërtetë fitohet me vepër penale, apo kushdo që duke besuar se pasuria e caktuar fitohet nga ndonjë formë e aktivitetit kriminal bazuar në përfaqësimet e bëra si pjesë e një hetimi zbulues të zhvilluar në pajtim me Kapitullin IX të Kodit të procedurës penale të Kosovës, zhvillon veprimet e mëposhtme, kryen vepra penale të dënueshme me burgosje deri në dhjetë (10) vjet dhe me gjobë deri në tri (3) herë më të madhe në vlerë të pasurisë e cila është subjekt i veprës penale,...*”⁹
- **Neni 295** – Keqpërdorimi i pozitës së monopolit (Kapitulli i veprave penale kundër ekonomisë), ku në paragrafin 2 të këtij neni parashihet që kryesi përveq dënimit me burgim prej 1-5 vite do të dënohet edhe me **gjobë, vlera e së cilës është e barabartë më 25% të vlerës së mallrave të shitur nga organizata e tij e biznesit** e cila ka qenë subjekt i marrëveshjes së përbashkët.
- **Neni 312** - Shmangia nga pagesa e tarifave të detyrueshme doganore ose tarifave akcizore ku në paragrafin 5 të këtij neni parashihet që nëse shuma e akcizës kalon shumë prej

⁸ Këshilli për Caktimin e Dënimeve në Mbretërinë e Bashkuar, Caktimi i gjobave me dënim me burg,

⁹ Ligji për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit, L.Nr.05/L-096, Neni 56 Vepra penale e pastrimit të parave, par.1, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 14.06.2016.

njëzet e pesë mijë (25.000) euro, kryesi përveq dënimit me burgim deri në 5 vite do të dënohet edhe me **me gjobë në lartësi deri në pesë herë të shumës së akcizës të paevidentuar apo të pa-papaguar**. Është për tu theksuar se përderisa paragrafet 1-4 të këtij neni poashtu kanë të paraparë dënimin me gjobë dhe dënimin me burgim duke bërë dallimin sipas vlerës së dëmit të shkaktuar, këto paragrafe nuk japin udhëzim preciz për definim të gjobës sikurse paragrafi 5 i këtij neni.

Ajo që mbetet për tu theksuar për tre dispozitat e mësipërme është fakti se që të tre dispozitat lartësinë e gjobës e lidhin me lartësinë e dëmit të shkaktuar.

2. Dispozitat ku parashihet gjoba maksimale. Tabela e mëposhtme pasqyron këto dispozita dhe lartësinë e maksimumit të paraparë:

3.

Neni	Titulli i nenit	Lartësia maksimale e gjobës	Dënimi me burgim
164 p.2	Kontrabandimi me migrantë	Deri në 500.000€	Deri 5 vite
164 p.5	Kontrabandimi me migrantë	Deri në 500.000€	7-20 vite
164 p.10.4	Kontrabandimi me migrantë	Deri në 500.000€	/
165 p.3	Trafikimi me njerëz	Deri në 500.000€	7-20 vite
277 p.1	Pjesmarrja ose organizimi i grupit kriminal të organizuar	Deri në 250.000€	7 vite
277 p.2	Pjesmarrja ose organizimi i grupit kriminal të organizuar	Deri në 500.000€	10 vite
277 p.3	Pjesmarrja ose organizimi i grupit kriminal të organizuar	Deri në 500.000€	10 vite deri përjetshëm
364 p.1	Importi, eksporti, furnizimi, transportimi, prodhimi, këmbimi, ndërmjetësimi ose shitja e paautorizuar e armëve apo materieve plasëse	Deri në 7.500€	1-8 vite
367 p.2	Përdorimi i armës apo mjetit të rrezikshëm	Deri në 10.000€	1-10 vite
387	Frikësimi gjatë procedurës penale	Deri në 125.000€	2-20 vite

Tabela 2

3. Përcaktimi i pikënisjes për llogaritjen e gjobës për secilën kategori

Të gjitha dispozitat e Kodit penal të cilat nuk janë përmendur në dy nën-kategoritë e mësipërme (“dhe” “ose” gjobë), janë ato dispozita të cilat vetëm përcaktojnë mundësinë e dënimit me

gjobë si dënim kumulativ me dënimin me burgim apo si zëvendësim i dënimit me burgim, por të njëjtat nuk parashohin një minimum apo maksimum të gjobës. Në të gjitha këto raste vlejné dispozitat e përgjithshme për minimumin dhe maksimumin e gjobës. Për të bërë më të qartë kriteret për përcaktimin e pikënisjes secila nga kategoritë dhe nënkategoritë do të sqarohen veq e veq më poshtë në mënyrë tabelare dhe narrative. **Për të qartësuar, pikënisja shërben vetëm si orientim për gjykatën se si do duhej të matej lartësia e gjobës duke pasur parasysh faktorët që ndikojné në matjen e gjobës sipas parimeve të nenit 69 par.5 të Kodit penal dhe asesi të përcaktojë në mënyrë precize lartësinë e gjobës.** Kjo për faktin se gjykata ka diskrecion të caktojë lartësinë e gjobës mvarësisht nga rrethanat relevante lehtësuese apo rënduese të aplikueshme në një rast konkret dhe duke pasur parasysh dispozitat e përgjithshme të Kodit mbi minimumin dhe maksimumin e dënimit me gjobë.

Për të lehtësuar kalkulimin e gjobës sipas parimeve të dhëna në këtë Udhëzues, të cilat janë të barazuara në dispozitat e Kodit dhe standardet ndërkombëtare, për gjyqtarët do vëhet në dispozicion një kalkulator në të cilën gjyqtarët do të kenë nevojë të fusin vetëm disa nga të dhënat e kërkuara dhe më pas sistemi jep llogaritjen përfundimtare të pikënisjes apo pikës startuese.

3.1 Veprat penale të kryera me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore

Tek kjo kategori e veprave siq edhe u theksua më lartë llogaritja e pikënisjes bëhet në bazë të vlerës së dëmit/përfitimit (si faktorë në përcaktimit të peshës së veprës penale) dhe të gjendjes financiare të kryesit. Që të kemi të qartë, duke qenë se dënimi me burgim apo gjoba nuk janë të vetmet masa të mundshme të parapara me ligj, Gjykata duhet pasur parasysh se qëllimi i gjobës nuk është që përmes saj të kthehet dëmi i shkaktuar apo përfitimi i kryesit. Një gjë e tillë arrihet përmes **dëmshpërblimit, respektivisht konfiskimit të dobisë pasurore të përfituar me vepër penale të cilat kanë gjithnjë prioritet ndaj shqiptimit të gjobave.**

Në vijim është dhënë një shembull se si përcaktohet pikënisja për veprat sipas kësaj kategorie dhe dallimi që bëhet në kalkulim për secilën nën-kategori dhe atë në përqindjen (%) e kalkuluar. Për ta bërë më të qartë për të dyja nën-kategoritë kemi marrë për bazë vlerën e njëjtë të dëmit/përfitimit, lartësinë e njëjtë të dënimit, të hyrave dhe pasurisë së kryesit:

KALKULIMI I GJOBËS TE VEPRAT E KRYERA ME QËLLIM TË PËRFITIMIT TË DOBISË PASURORE							
KATEGORIA I.A. Gjobë “ose” burgim (dënimet deri në 8 vite)							
a. Burgimi shprehur në muaj	b. Burgimi konvertuar në ditë	c. Nën-totali (2 €/ Ditë)	d. Vlera e dëmit/përfitimit	e. 30% e vlerës së dëmit	f. Të hyrat mujore	g. Përqindja e të hyrave x kohëzgjatja e burgimit	h. Pikënisja preliminare
6	180	360.00 €	5,000.00€	1,500.00€	170.00 €	306.00 €	2,166.00€
					1,020.00€		
				i. Vlera e pasurisë tjetër të kryesit	j. Totali i borxheve dhe obligimeve per kete periudhe	k. Kalkulimi përfundimtar i pikënisjes	
				10,000.00€	5,000.00 €	3,666.00€	
				1,500.00€	5,000.00€		

Tabela Nr.3

KALKULIMI I GJOBËS TE VEPRAT E KRYERA ME QËLLIM TË PËRFITIMIT TË DOBISË PASURORE							
KATEGORIA I.B. Gjobë “dhe” burgim (dënimet deri në burgim të përjetshëm)							
a. Burgimi shprehur në muaj	b. Burgimi konvertuar në ditë	c. Nën-totali (2 €/ Ditë)	d. Vlera e dëmit/përfitimit	e. 30% e vlerës së dëmit	f. Të hyrat mujore	g. Përqindja e të hyrave x kohëzgjatja e burgimit	h. Pikënisja preliminare
6	180	360.00 €	5,000.00€	1,500.00€	170.00 €	306.00 €	1,083.00€
					1,020.00€		
				Vlera e pasurisë tjetër të kryesit	Totali i borxheve dhe obligimeve	Kalkulimi përfundimtar i pikënisjes	
				10,000.00€	5,000.00 €	2,583.00€	
				1,500.00€	5,000.00€		

Tabela nr.4

Në vijim do të sqarojmë përmbajtjen nga tabela 3 dhe 4 dhe se si bëhet përlllogaritja e pikënisjes. Fillimisht duhet sqaruar se në Kategorinë I.A kryesi i shmanget dënimet me burg për këtë edhe përlllogaritja ndryshon nga llogaritja në Kategorinë I.B ku sipas Kodit kryesi dënohet me burg dhe me gjobë. Tutje sqarohet secili nga elementet që merret për bazë në secilin kalkulim. Tabelat e dhëna nuk nënkuptojnë se gjyqtari do të plotësojë të gjitha këto fusha, por është dhënë vetëm me qëllimin për të sqaruar se si vie deri te kalkulimi i gjobës, ndërkaq vetëm fushat e hijezuara me të kaltër janë fushat që do plotësohet nga ana e gjyqtarit:

- a. **Burgimi i shprehur në muaj.-** Kjo fushë specifikon lartësinë e dënimit të shprehur në muaj të cilin gjyqtari do të duhej fillimisht të përcaktojë në mënyrë që tek në fund të caktohet pesha e veprës dhe gjobën relevante. Kjo për faktin se brenda të njëjtës dispozitë dallimi mes minimumit dhe maksimumit të dënimit të paraparë është shpesh shumë i madh, andaj edhe gjykata duhet të vendos cili do të ishte dënimi meritator nëse i njëjti do ishte i shprehur në dënim me burg. Kjo fushë duhet plotësuar nga gjyqtari. Në rastin konkret në këto tabela është paraqitur dënimi me burgim prej 6 muajsh. Duhet pasur parasysh se burgimi i shprehur në muaj merret domosdoshmërisht si kriter bazë për caktimin e gjobës për faktin se bashkë me dënimin e shkaktuar paraqesin elementet bazë për caktimin e shkallës dhe peshës së veprës penale.
- b. **Burgimi konvertuar në ditë.-** Kjo fushë vetëm paraqet dënimin e caktuar nga gjyqtari në fushën (a.) duke e konvertuar automatikisht në ditë për të mundësuar që në fushën (c.) të reflektohet kalkulimi i vlerës së gjobës për ditë.
- c. **Nën-totali.-** Kjo fushë paraqet vlerën ditore të gjobës e cila barazohet me 2€ për ditë e përcaktuar vetëm për qëllim të llogaritjes së pikënisjes e jo të gjobës finale. Duhet pasur parasysh siq edhe është pasqyruar në tabelat e këtij udhëzuesi, se burgimi dhe të hyrat e marra si shembull në këtë udhëzues janë në vlerat minimale. Nëse në një rast konkret kemi të bëjmë me të hyra 10fish më të larta mujore, dëm material dhjetëfish më të lartë apo edhe pasuri 10 fish më të lartë të kryesit, atëherë pikënisja finale do të ishte shumë më e lartë. Për këtë, në kalkulim të gjobës duhet të kemi parasysh edhe kufijtë maksimal të gjobës të paraparë me Kod, andaj edhe nuk është e mundur që vlera ditore e gjobës të jetë më e lartë se kaq, sidomos duke pasur parasysh shkallën e lartë të papunësisë dhe gjendjen e vështirë ekonomike që mbizotëron në Kosovë.
- d. **Vlera e dëmit/përfitimit.-** Vlera e dëmit tek veprat të cilat kryhen me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore është një rrethanë shumë e rëndësishme e cila është edhe tregues i peshës së veprës penale. Këtë rëndësi e vërejmë edhe në faktin se vet Kodi penal i ndan veprat sipas lartësisë së dëmit të shkaktuar. Fusha (d.) është një fushë të cilën duhet ta plotësojë gjyqtari dhe nuk është e thënë që vlera e dëmit të jetë saktësisht e precizuar. Nëse gjyqtari nuk ka të dhënat e sakta mbi lartësinë e dëmit, atëherë mund të vendoset një shifër e përafërt sipas përkufizimit të dëmit në Kodin e Procedurës Penale, i cili thotë se "*Gjykata mund të urdhërojë pagesën e dëmit bazuar në një vlerësim të arsyeshëm të vlerës monetare të dëmit të drejtpërdrejtë ose të shkaktuar*

*në mënyrë të tërthortë si pasojë e veprës penale.*¹⁰ Kjo bëhet për faktin se në rastin konkret për qëllim të përcaktimit të gjobës nuk po flasim për dëmshpërblim por vetëm për caktimin e lartësisë së dëmit. Në tabelat e dhëna si vlerë e dëmit është marrë si shembull lartësia prej 5,000€. Pavarësisht se në cilën kategori bie vepra penale, niveli i dëmit dhe/ose përfitimit material është shumë i rëndësishëm. Do të marrim shembullin e nenit 415 (Keqpërdorimi dhe mashtrimi në prokurim publik) par.3: "Nëse kryerësit e veprave penale nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, përfitojnë ose shkaktojnë dëme të konsiderueshme pasurore, në vlerat mbi pesëmijë euro (5.000) ...". Kur e analizoni fjalën "të konsiderueshme" në frymën e nenit 113, par.2 të Kodit, ky dëm mbulon gamën mes 5.000 -15.000Euro. Sidoqoftë, nëse për të njëjtën vepër dëmi është më i lartë se 15.000 ose 50.000Euro, atëherë pikënisja për atë vepër penale do të jetë natyrisht shumë më e lartë, që korrespondon me nivelin e dëmit.

- e. **Përqindja e vlerës së dëmit.**- Në kalkulimin e lartësisë së dëmit është marrë 30% i totalit të vlerës së dëmit apo përfitimit. Përqindja është kufizuar duke pasur parasysh se sa i përket vlerës 100% të dëmit, kryesi do të bëj dëmshpërblimin i cili gjithmonë në raport me gjobën duhet të ketë prioritet në ekzekutim.
- f. **Të hyrat e kryesit.**- Kjo fushë paraqet një nga obligimet e gjykatës që rrjedhin nga Neni 69 par.5 ku ligjvënësi ka kërkuar që të hyrat e kryesit janë një nga kriteret në vlerësimin e lartësisë së gjobës. Në këtë fushë, nga gjyqtari kërkohet të futen të hyrat mujore të kryesit, nga pagat apo burimet tjera. Në fushën e pasqyruar në të katër tabelat si shumë është marrë një pagë minimale prej 170€. Pra sa më të larta të jenë të hyrat aq më e lartë do të jetë edhe gjoba.
- g. **Përqindja e të hyrave të kryesit.**- Natyrisht me rastin e caktimit të gjobës duke u bazuar edhe në të hyrat mujore të kryesit duhet pasur parasysh se kryesi ka obligime shpesh në mbajtjen e anëtarëve të familjes apo obligime tjera, pra për të mos rrezikuar pjesën e domosdoshme. Andaj edhe si pikënisje për qëllime të llogaritjes është marrë 30% i të hyrave (njëlloj sikurse te vlera e dëmit) dhe kjo lartësi shumëzohet për kohëzgjatjen e dënimit të paraparë në fushën (a.). Një sistem i tillë i llogaritjes së të hyrave është i aplikueshëm edhe në sistemin britanik të caktimit të dëmit ku si pikë e parë caktohet lartësia e të hyrave të kryesit. Megjithatë duke pasur parasysh se sipas Kodit penal një kryes mund të dënohet me burgim më pak se 1 vit, apo edhe mund të

¹⁰ Ibid.supra note.1, Neni 19 Përkufizimet, par.1.14 (Dëmi).

mos ketë punësim të qëndrueshëm, nuk është parë si e arsyeshme që vlera e gjobës të caktohet në raport me pagën vjetore.

- h. Pikënisja preliminare.-** Kjo fushë jep gjobën preliminare me ç' rast merr për bazë fushat (c.), (e.) dhe (g.). Duhet pasur parasysh se duke qenë se në dënimet e parapara me burg "dhe" gjobë kryesi shkon në vuajtje të dënimit dhe obligohet të paguajë edhe gjobë, tek kjo kategori (Kategoria I.B.) totali i pikënisjes në fushën (h.) zvogëlohet me 50% gjë që nuk ndodh tek Kategoria I.A pasi kryesi nuk shkon në vuajtje të burgimit. **Është shumë e rëndësishme të theksohet se në rast se kryesi dënohet me dënim me kusht, nuk vlen zbritja prej 50% dhe në këtë rast kalkulimi bëhet automatikisht sipas Kategorisë I.A.**
- i. Vlera e pasurisë tjetër të kryesit.-** Plotësimi i kësaj fushe së bashku me fushën (f.) është mjaft i rëndësishëm nëse me të vërtetë dëshirohet të arrihet qëllimi punitiv i gjobës si dënim për kryesin. Arsyeja pse edhe gjendja e përgjithshme financiare përfshihet në kalkulim është sepse ka kryes të cilët realisht dhe ligjërisht mund të realizojnë të hyra të ulëta në krahasim me gjendjen e tyre të përgjithshme financiare. Andaj nëse do bazoheshim vetëm në të hyrat mujore të kryesit për një kryes që qëndron shumë mirë materialisht, realisht nuk do arrinim efektin punitiv të gjobës pasi i njëjti me lehtësi do ta paguante gjobën. Kjo llogaritje siq u përmend edhe më sipër për të dhënat e futura në fushën (j.) janë plotësisht në pajtim me dispozitën e nenit 69 par.5 të Kodit penal e cila thekson se "*Me rastin e caktimit të dënimit me gjobë, gjykata merr parasysh edhe gjendjen pasurore të kryesit dhe posaçërisht merr parasysh shumën e të ardhurave personale, të ardhurat e tjera, pasurinë dhe detyrimet e tij. Gjykata nuk cakton gjobë në lartësinë që është mbi mundësitë e kryesit.*"¹¹ Edhe për këtë shumë nuk kërkohet vlera precize e pasurisë së kryesit.
- j. Totali i borxheve dhe obligimeve të kryesit.-** Shënimi i borxheve edhe obligimeve të kryesit është shumë me rëndësi edhe nëse nuk dihet saktë vlera e tyre, duke pasur parasysh se me gjithnjë me rastin e caktimit të gjobës duhet pasur parasysh se edhe kryesi dhe anëtarët e familjes që i njëjti psh mund të mbajë të kenë mjete të mjaftueshme edhe pas pagesës së gjobës.
- k. Kalkulimi përfundimtar i pikënisjes së gjobës.-** Kalkulimi përfundimtar i gjobës paraqet edhe aktin final të përcaktimit të pikënisjes apo pikës startuese për matjen e

¹¹ Ibid.supra note 3.

gjobës. Kjo përfshin edhe 30% e vlerës së pasurisë së kryesit duke i hequr obligimet/borxhet e tij.

Nga tabela dhe përshkrimi i mësipërm kuptohet se për marrjen e vendimit mbi gjobën adekuate për kryesin, gjykata ka nevojë të ketë në dispozicion të dhëna financiare për kryesin. Siq edhe u tha më sipër të dhënat **duhen siguruar gjatë procedurës penale në veqanti me angazhimin e prokurorisë drejtpërdrejtë ose përmes institucioneve relevante në pajtim me legjislacionin në fuqi. Mbrojtja nga ana tjetër ka mundësi të kundërshtojë të dhënat e siguruara nga prokuroria duke prezantuar të dhënat nga mbrojtja.**

Të dhënat financiare paraqiten të domosdoshme për proces sidomos në rastet kur kemi të bëjmë me hetimin e veprave të kryera me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore pasi që këto të dhëna janë relevante potencialisht për konfiskim të pasurisë.

3.2 Veprat penale të kryera jo me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore

Siq edhe është përmendur më sipër gjoba si dënim nuk është paraparë vetëm në veprat penale të cilat janë kryer me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore por edhe në shumicën e veprave tjera të parapara me Kod penal. Tek kjo kategori e veprave kriteri primar për caktimin e lartësisë së gjobës është lartësia e të hyrave dhe pasuria e kryesit, duke qenë se veprat e tilla nuk kryhen me qëllim të përfitimit pasuror. Natyrisht edhe tek këto vepra vlen rregulli i përgjithshëm që dëmshpërblimi ka prioritet ndaj caktimit të gjobës. Edhe tek këto vepra gjejmë dispozitat të cilat parashohin dy nënkategoritë e dënimeve burgim **“dhe”** gjobë dhe burgim **“ose”** gjobë.

Më poshtë do të pasqyrojmë në formë tabelare se si duket llogaritja e gjobës tek kjo kategori e veprave.

KALKULIMI I GJOBËS TE VEPRAT JO-ME QËLLIM TË PËRFITIMIT TË DOBISË PASURORE					
KATEGORIA II.A. Gjobë “ose” burgim (deri në 8 vite burgim)					
Burgimi shprehur në muaj	Burgimi konvertuar në ditë	Nën-totali (2 €/ Ditë)	Të hyrat mujore	Përqindja e të hyrave x kohëzgjatja e burgimit	Pikënisja preliminare
6	180	360.00 €	170.00 €	306.00 €	666.00€
				1,020.00€	
			Vlera e pasurisë tjetër të kryesit	Totali i borxheve dhe obligimeve	Kalkulimi përfundimtar i pikënisjes
			10,000.00€	5,000.00 €	2,166.00€
			1,500.00€	5,000.00€	

Tabela 5.

KALKULIMI I GJOBËS TE VEPRAT JO-ME QËLLIM TË PËRFITIMIT TË DOBISË PASURORE					
KATEGORIA II.B. Gjobë “dhe” burgim (deri në burgim te perjetshem)					
Burgimi shprehur në muaj	Burgimi konvertuar në ditë	Nën-totali (2 €/ Ditë)	Të hyrat mujore	Përqindja e të hyrave x kohëzgjatja e burgimit	Pikënisja preliminare
6	180	360.00 €	170.00 €	306.00 €	333.00€
				1,020.00€	
			Vlera e pasurisë tjetër të kryesit	Totali i borxheve dhe obligimeve	Kalkulimi përfundimtar i pikënisjes
			10,000.00€	5,000.00 €	1,833.00€
			1,500.00€	5,000.00€	

Vëmendje: Në rast të dënimit me kusht vlen kalkulimi sipas Kategorisë II.A

Tabela 6.

Pra siq mund të shihet nga tabelat 5 dhe 6 përgjithësisht tek llogaritja e gjobës për kategorinë II (A.dhe B.) bëhet në të njëjtin sistem sikurse tek kategoria I. (A dhe B). Dallimi mes dy llojeve të veprave qëndron vetëm në sa vijon:

- a. **Mospërfshirje të vlerës së dëmit në llogaritje të gjobës.-** Duke qenë se te veprat të cilat nuk janë kryer me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore nuk flitet si rregull për dëm apo përfitim financiar pasi veprat e tilla kryesisht kryhen për motive tjera të ndryshme, andaj është e arsyeshme që tek këto vepra në kalkulim të gjobës të mos jetë

e përfshirë edhe vlera e ndonjë dëmi. Gjithcka që është me rëndësi në këto lloje të veprave është që **shkalla e dëmit të shkaktuar viktimës të kalkulohet për qëllime të dëmshpërblimit por jo për qëllime të caktimit të gjobës.**

4. Rrethanat që ndikojnë në lartësinë e gjobës

Në kapitujt e mësipërm u elaborua ndarja e kategorive të gjobave dhe si mund të bëhet kalkulimi i pikës startuese apo pikënisjes. Duhet pasur parasysh se pika startuese nuk nënkupton automatikisht edhe gjobën përfundimtare. Gjykata ka diskrecion që në bazë të rrethanave relevante lehtësuese apo rënduese për rastin konkret, të ngris apo ul gjobën. Të njëjtat rrethana lehtësuese dhe rënduese të parapara me nenin 69 të Kodit penal janë të aplikueshme edhe për dënimin me gjobë. Qëllimi i zbrërthimit të mëposhtëm të rrethanave nuk është të përsëris as zëvendësojë sqarimin e dhënë me Udhëzuesin për politikën ndëshkimore të vitit 2018, por më shumë për të treguar se sa të njëjtat mund të jenë apo jo të aplikueshme edhe në matjen e gjobës. Kjo është në linjë edhe me parimet e përcaktuara në Ligjin për përgjegjësinë e personave juridik për vepra penale i cili parasheh rrethanat e rëndësishme për matjen e dënimit me gjobë për persona juridik.¹²

Më poshtë do japim disa sygjerime dhe referenca lidhur me mënyrën se si rrethanat e ndryshme mund të ndikojnë në lartësinë e gjobës, gjithnjë duke pasur parasysh që rrethanat të cilat kanë ndikuar në caktimin e pikënisjes të mos rinumërohen edhe për ashpërsim apo zbutje.

4.1 Rrethanat që mund të merren parasysh për ashpërsim

Përgjithësisht nëse i referohemi rrethanave të parapara me Kod penal mund të konstatojmë se me përjashtim të rasteve të recidivizmit dhe kur vepra është kryer si pjesë e veprimtarisë së grupit të organizuar kriminal pothuajse të gjitha rrethanat tjera meritojnë përqindje të njëjtë në ashpërsim të dënimit. Natyrisht përjashtim mund të bëjnë disa nga veprat më specifike për të cilat ka rrethana shumë më specifike që mund të bëjnë që dënimi me gjobë të jetë më i lartë. Mund të aplikohen rrethana tjera rënduese dhe gjykata mund t'u jap përqindje të caktuar për

¹² Ligji nr.04/L-030 për përgjegjësinë e personave juridik për vepra penale, neni 10, Matja e dënimit me gjobë, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 14.09.2011

ashpërsim në varësi të peshës së saj për veprën e caktuar penale. Llogaritja e rrethanave rënduese bëhet duke ia shtuar % përkatëse të kësaj rrethane pikës startuese të llogaritur paraprakisht me sistemin e kalkulimit të paraqitur më lartë.

Është shumë me rëndësi të potencohet se për dallim prej pikënisjes e cila në masë të madhe bazohet në gjendjen pasurore të kryesit, prezenca e rrethanave të mëposhtme nuk ndihmon vetëm në caktim të lartësisë së gjobës. Këto rrethana edhe më shumë do të duheshin ti ndihmonin gjyqtarit të merr vendimin nëse vepra e kryer nga kryesi përkatës për shkak të peshës së veprës dhe dëmit të shkaktuar (qoftë financiar apo material e psikologjik) a meriton konvertim të një dënimi në vetëm një dënim me gjobë, e rrjedhimisht edhe pa pasoja juridike për kryesin, apo vepra është e asaj natyre dhe peshe që nuk arsyeton shqiptimin e dënimit me gjobë si sanksion i vetëm.

Në vijim është paraqitur lista e rrethanave të parapara me Kod¹³ duke i kombinuar ato rrethana aty ku të njëjtat janë pak a shumë të ngjajshme me njëra tjetrën në mënyrë që këto rrethana të mos dyfishohen në numërim:

- a. **Shkalla e lartë të pjesëmarrjes së personit të dënuar në veprën penale (p.2.1) dhe Shkalla e lartë e dashjes nga ana e personit të dënuar (p.2.2).**- Këto dy rrethana janë shumë me rëndësi në përcaktimin e dënimit të kryesit për shkak se në këtë formë arrihet edhe shkallëzimi i përgjegjësisë penale siq kërkohet me dispozitat e Kodit penal. Një shkallëzim i tillë nuk do duhej të vlejë vetëm për organizimin kriminal por edhe për të gjitha veprat penale të kryera në bashkë-kryerje (neni 31) dhe tek marrëveshja për kryerje të veprës penale (neni 35) duke bërë dallimin mvarësisht nga shkalla e përgjegjësisë penale të secilit person individualisht- sa më e lartë përgjegjësia penale aq më e lartë edhe gjoba, gjithnjë duke pasur parasysh edhe gjendjen financiare të kryesit.
- b. **Prezenca e dhunës ose kanosjes me dhunë në kryerjen e veprës penale (p.2.3), Vepra penale e kryer në mënyrë posaçërisht mizore (p.2.4), Nëse vepra penale përfshin disa viktima (p.2.5), Nëse viktima e veprës penale ka qenë posaçërisht e pambrojtur apo e ndjeshme (p.2.6), Moshja e viktimës, nëse është i ri apo i moshuar (p.2.7), Dëshmi të shkeljes së besimit nga ana e personit të dënuar (p.2.10) dhe nëse vepra penale kryhet brenda marrëdhënies familjare (p.2.14).**- Siq shihet të gjitha rrethanat që i referohen viktimës janë grupuar qëllimshëm në një grup. Kjo nuk është bërë për të ulur rëndësinë e kësaj rrethane. Në fakt është e kundërta, këto janë rrethanat

¹³ Ibid. Supra note 3., Neni 70, Rregullat e përgjithshme për zbutjen ose ashpërsimin e dënimit, par.2.

që sidomos për disa nga veprat që lidhen me integritetin trupor e seksual të viktimës janë më të rëndësishmet në përcaktimin e peshës së veprës penale dhe përgjegjësisë së kryesit. Megjithatë, konsiderojmë se në raport sidomos me këto rrethana, ajo që është më e rëndësishme është përcaktimi i dëmshpërblimit të viktimës dhe konfiskimi i pasurisë së fituar në mënyrë të paligjshme nga të cilat mjete do kompensohej viktimja sesa caktimi i gjobës.

- c. **Çfarëdo keqpërdorimi të pushtetit ose pozitës zyrtare nga personi i dënuar në kryerjen e veprës penale (p.2.9)** – Kjo rrethanë thuhet në të gjitha rastet do jetë element i veprës penale dhe duke qenë si e tillë dhe nuk është se do të hynte atëherë në përdorim si rrethanë rënduese tek matja e gjobës. Megjithatë, kur flitet për këtë rrethanë, njëjtë sikurse edhe tek pika a. duhet pasur parasysh se gjykata duhet të bëjë dallimin mes një zyrtari që gjendet në një pozitë të lartë zyrtare ndaj dikujt në një pozitë shumë më të ulët dhe me shumë më pak kompetenca.
- d. **Nëse vepra penale është akt i urrejtjes (p.2.12)** përveç nëse përbën element të veprës penale është element i rëndësishëm i motivit për kryerje të veprës dhe me këtë edhe paraqet indikator të shkallës së përgjegjësisë së personit dhe peshën e veprës penale. Duke qenë se e njëjta nuk është e llogaritur me rastin e caktimit të pikënisjes, do mund të merrej parasysh edhe në lartësinë e gjobës por nuk ka një përcaktim më të saktë se sa do të ndikonte kjo rrethanë në ashpërsim të gjobës.
- e. **Nëse vepra penale është kryer si pjesë e veprimtarisë së grupit të organizuar kriminal (p.2.11).**- kjo rrethanë zakonisht paraqitet si element i veprës penale andaj edhe rrallëherë do të ketë raste kur përdoret në ashpërsim të dënimit. Gjoha e paraparë sipas nenit 277 të Kodit penal përmban maksimumin prej 250,000.00€ dhe 500,000.00€. Duke qenë se pikënisja e dhënë në formë tabelare nuk ka marr parasysh elementin e organizimit kriminal, gjyqtari me rastin e matjes së dënimit me gjobë duhet të ketë parasysh shumëfishimin e pikënisjes për të qenë në pajtim me minimumin dhe maksimumin e gjobës së paraparë për veprimtari të grupit të organizuar kriminal .
- f. **Ndonjë dënim penal të mëparshëm të personit të dënuar (p.2.13).**- Njëjtë sikurse edhe rrethana që i referohet veprimtarisë së grupit të organizuar kriminal edhe recidivizmi është një nga rrethanat që më së shumti mund të ndikojë në caktimin e një dënimi më të lartë me gjobë. Kjo rrethanë nuk ndikon vetëm në ashpërsimin e dënimit brenda maksimumit të paraparë me ligj por i referohet edhe ashpërsimit të dënimit për shkak të recidivizmit ku mund të bëhet ashpërsimi i dënimit mbi maksimumin e

paraparë me ligj “Gjykata mund t’i shqiptojë dënim më të rëndë recidivistit duke **shtuar jo më shumë se gjysmën e maksimumit të dënimit.**”¹⁴ Duke qenë se pikënisja e dhënë në formë tabelare nuk merr parasysh elementin e recidivizmit, gjyqtari me rastin e matjes së dënimit me gjobë duhet gjithnjë të ketë parasysh shumëfishimin e pikënisjes për recidivizëm, me ç’rast për ashpërsim mbi maksimumin e dënimit do të zbatoheshin dispozita e mësipërme, ndërkaq për ashpërsim brenda maksimumit, do merreshin parasysh edhe rrethanat tjera relevante në raport me kryesin dhe llojin e veprës.

4.2 Rrethanat që mund të merren parasysh për zbutje

Njëjtë sikurse te rrethanat rënduese edhe rrethanat lehtësuese mund të shfrytëzohen për të llogaritur gjobën e cila do të ishte adekuate për kryesin. Më poshtë do japim listën e këtyre rrethanave të parapara me Kodin penal.¹⁵ Llogaritja e rrethanave të mëposhtme lehtësuese bëhet duke e ulur lartësinë e gjobës mvarësisht se sa ato rrethana aplikohen:

- a. **Aftësia e zvogëluar mendore (p.3.1).**- Kjo është një rrethanë mjaft me rëndësi e cila mund të ketë ndikim shumë të madh mvarësisht edhe nga gjendja materiale e kryesit. Nëse i njëjti nuk ka të hyra dhe pasuri, kjo rrethanë realisht dhe automatikisht mund ta bëjë të pamundur shqiptimin e gjobës për këtë kategori të kryesve.
- b. **Dëshmia për provokim nga ana e viktimës (p.3.2)**- siq edhe është elaboruar në Udhëzuesin për politikën ndëshkimore¹⁶ provokimi mund të paraqes një rrethanë mjaft me rëndësi në disa kategori të veprave penale për të përcaktuar lartësinë e dënimit të kryesit por shumë pak rëndësi do të kishte në caktimin e lartësisë së gjobës për kryesin, përpos në rastet kur dënimi me burg konvertohet në dënim me gjobë (dispozitat burgim “ose” gjobë) me ç’rast fillimisht kjo rrethanë mund të jetë me rëndësi për caktim të dënimit fillimisht me burgim i cili më pas konvertohet në gjobë.
- c. **Rrethanat personale dhe karakteri i personit të dënuar (p.3.3) dhe mosha e personit të dënuar, i ri apo i moshuar (p.3.6).**- Rrethanat nga par.3.3 dhe 3.6 qëllimshëm janë futur në të njëjtën kategori pasi i referohen rrethanave personale të kryesit. Janë një nga rrethanat që më së tepërmi kanë gjetur zbatim në vendimmarrjen e gjykatave dhe shumë shpesh janë mbivlerësuar në krahasim me rrethanat tjera. Ajo

¹⁴ Ibid.supra note 3. Neni 75, Ashpërsimi i dënimit për recidivizëm të shumfishtë, par.2.

¹⁵ Ibid.supra note 13.

¹⁶ Udhëzues për politikën ndëshkimore, miratuar nga Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, shkurt 2018.

që duhet pasur parasysh kur i referohemi rrethanave personale të kryesit e që përgjithësisht citohen si statusi martesor dhe vartësit në familje, tek llogaritja e dënimit me gjobë, nëse i kthehemi tabelave të mësipërme në fakt këto rrethana tashmë janë të përfshira në caktimin e pikënisjes, pasi tek të hyrat dhe pasuria e kryesit, janë marrë vetëm 30% duke hequr obligimet e borxhet e kryesit. Pra llogaritja e këtyre rrethanave prapë në zbutje do të nënkuptonte dyfishim të këtyre rrethanave. Ndërkaq në raport me moshën, kjo prapë do lidhej me mundësinë materiale të kryesit për pagesë.

- d. Personi i dënuar ka luajtur rol relativisht të vogël në veprën penale (p.3.4) dhe Personi i dënuar nuk ka marrë pjesë si kryes kryesor (p.3.5).**- Edhe këto dy rrethana janë kombinuar së bashku pasi që në fakt janë shumë të ngjajshme. Këto dyja rrethana të marra bashkë mund të luajnë rol mjaft të rëndësishëm në gjobën finale pasi sikurse tek dënimi me burg edhe në rastin e dënimit me gjobë duhet bërë përshkallëzimi i përgjegjësisë kur kemi të bëjmë me bashkëkryerje dhe dënimi individual i secilit kryes nuk duhet të jetë i njëjtë pasi në këtë rast do shkelej një nga parimet bazë të drejtës penale mbi shkallën e përgjegjësisë penale.¹⁷
- e. Restituimi apo kompensimi i viktimës (p.3.7).**- Siq edhe është potencuar disa herë në këtë udhëzues, dëmshpërblimi i viktimës apo palës së dëmtuar gjithnjë ka prioritet ndaj caktimit të çfarëdo gjobe për kryesin. Si rrethanë lehtësuese ndërkaq, e njëjta mund të jetë edhe shprehje e shprehjes së keqardhjes (par.3.11) nga ana e kryesit andaj edhe mund të ketë ndikim në uljen e lartësisë së dënimit.
- f. Bashkëpunimi i përgjithshëm i personit të dënuar me gjykatën (p.3.8) dhe në hetimin ose ndjekjen penale (p.3.9).**- Këto dy rrethana janë kombinuar qëllimshëm pasi që të dyja në fakt mund të jenë indikatorë për të treguar gadishmërinë e kryesit për bashkëpunim dhe lehtësim të kryerjes së procedurave ligjore mvarësisht se në cilin stad ato mund të jenë. Edhe neni 277¹⁸ i Kodit penal tek grupi kriminal i organizuar parasheh se gjykata mund të zbus dënimin anëtarit të grupit kriminal të organizuar i cili raporton rastin dhe jep informata për grupin kriminal. Natyrisht në këto raste do mund të hynin në zbatim edhe ashtu dispozitat e Marrëveshjes për pranimin e fajësisë qoftë në një dënim më të ulët brenda kufijëve të dënimit apo kur ka rrethana posaqërisht lehtësuese edhe ne zbutje të dënimit sipas nenit 71¹⁹ të Kodit penal. Megjithatë, se sa ndikojnë ato në uljen e gjobës në rastin konkret do mvarej nga vlerësimi i gjykatës në rastin konkret.

¹⁷ Ibid.supra note 3.

¹⁸ Ibid. Neni 277, Pjesëmarja ose organizimi i grupit kriminal të organizuar, par.4.

¹⁹ Ibid. Neni 71, Zbutja e dënimeve, par.1.3.

- g. **Pranimi i fajit (p.3.10) dhe shfaqja e keqardhjes (p.3.11).** – Që të dyja këto rrethana mund të kenë ndikim në uljen e lartësisë së gjobës por gjithnjë kombinuar mes vete. Është gjykata ajo që vlerëson gjatë vendimmarrjes së saj nëse pranimi i fajit dhe keqardhja e shprehur janë të sinqerta për të vlerësuar gjobën e cila do të kishte efekt punitiv tek kryesi.
- h. **Sjellja e personit të dënuar pas konfliktit (p.3.12).**- Kjo rrethanë lirisht mund të kombinohej me rrethanat nga paragrafet (f.) dhe (g.) dhe të numërohen si një rrethanë nëse kanë të njëjtin synim, apo të llogaritet si rrethanë e veqantë në rastet kur i referohet ndihmës që kryesi për shembull mund ti ofroj viktimës pas kryerjes së veprës penale. Në këtë të fundit kjo rrethanë mund të kishte më shumë ndikim në lartësinë e gjobës e atë veqanërisht kur kemi të bëjmë me veprat penale në të cilat gjoba caktohet si zëvendësim i dënimit me burg.
- i. **Heqja dorë nga veprimtaria terroriste para se të ketë pasoja të rënda dhe ofrimi i informatave autoriteteve (p.3.14).**- Janë vetëm dy dispozita të Kodit penal të cilat në rastet e veprave terrosite shprehimisht parashohin dënimin me gjobë- Neni 131, Lehtësimi dhe financimi në kryerjen e terrorizmit dhe Neni 136, organizimi dhe pjesmarrja në grup terrorist. Që të dyja këto dispozita kanë paraparë maksimumin e dënimit me gjobë i cili arrin shumën prej 500,000.00€. Andaj, nëse gjykata konstaton se rrethanat sipas këtij paragrafi kanë peshë të madhe në matjen e dënimit, të njëjtat mund të ndikojnë shumë në lartësinë e gjobës e cila edhe ashtu si maksimum është shumë e madhe. Duhet pasur parasysh se edhe Ligji për parandalimin e shpërlarjes së parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit²⁰ ka paraparë të njëjtën lartësi maksimale të gjobës për veprën penale të financimit të terrorizmit.

4.3 Pamundësia e kryesit për ta paguar gjobën

Qëllimi i gjobës sikurse edhe i dënimeve tjera të parapara në të drejtën penale është që të arrihet efekti punitiv ndaj të pandehurit. Një gjë e tillë mund të arrihet vetëm nëse dënimi i shqiptuar është proporcional me peshën e veprës penale dhe mundësitë financiare të kryesit për pagesën e gjobës. Caktimi shabllon i gjobave shkon në dëm të efektit punitiv dhe në fakt e rëndon edhe më tepër gjendjen e kryesit dhe pamundëson rehabilitimin e të njëjtit nëse kryesi është i gjendjes së varfër materiale. Kodi penal përcakton se me rastin e caktimit të gjobës “... Gjykata

²⁰ Ligji për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit, L.Nr.05/L-096, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 14.06.2016.

nuk cakton gjobë në lartësinë që është mbi mundësitë e kryesit.” Andaj, gjykata nuk ka nevojë të bëjë përcaktim të nivelit të gjobës sipas tabelës së dhënë për gjetjen e pikënisjes, por thjeshtë nëse dispozita në mënyrë imperative kërkon caktim të gjobës, gjykata mund të vendos edhe për shqiptimin e dënimit minimal të paraparë me dispozitat e Kodit penal (sipas nenit 43) në një rast në të cilin të pandehurit i mungon aftësia për të paguar dëmshpërblimin ose gjobën minimale. Kur është lehtësisht e konstatueshme që i pandehuri nuk mund dhe nuk ka gjasë që të jetë në gjendje ta paguajë gjobën, përcaktimi i nivelit të gjobës është i panevojshëm pasi që, nuk do të caktohet asnjë gjobë. Megjithatë, duhet pasur parasysh se edhe në rastet kur mbrojtja pretendon si më sipër, prokurori dhe gjykata duhet prapëseprapë të ndërmarrin të gjitha veprimet e nevojshme për të vërtetuar pretendimet e tilla e jo ta marrin si të mirëqenë deklarin. Fundja, një informatë e tillë mbi gjendjen financiare të kryesit do të duhej ta kishin organet e drejtësisë qysh në fillim të procedurës penale dhe atë me qëllimin për të ditur nëse kryesi mund të angazhoj mbrojtës apo nëse një i tillë do ti caktohet sipas detyrës zyrtare.

4.4 Konsiderata tjera rreth llogaritjes së gjobës

Llogaritja e gjobës për vepra penale por edhe e % së zbutjes ose ashpërsimit të gjobës bazuar në rrethana lehtësuese dhe rënduese nuk ka nevojë të jetë llogaritje e saktë matematikore. Me rëndësi është që matja e gjobës sikurse edhe ndëshkimi i kryesve përgjithësisht të kuptohet si proces i cili ven në veprim të gjitha dispozitat relevante të Kodit penal e jo vetëm me një konsideratë të vetëm njëerës nga ato dispozita pasi kjo do të cungonte parimet dhe konceptet e dhëna të të drejtës penale.

4.4.1 Matja e gjobës tek bashkimi i veprave penale

Kur flasim për llogaritje të gjobës duhet adresuar edhe çështjen e llogaritjes së gjobës në rastet kur kryesit akuzohen për më shumë se një vepër penale. Kjo do shpiente tek një kalkulim më ndryshe edhe të gjobës pasi në këtë rast vie në shprehje edhe parimi i llogaritjes së gjobës si dënim unik për bashkim të veprave penale sipas nenit 76 të Kodit penal *“Nëse gjykata ka shqiptuar dënime me gjobë për secilën nga veprat penale, dënimi unik me gjobë është shuma e dënimeve të shqiptuara por nuk mund të tejkalojë shumën prej njëzet e pesë mijë (25.000) Euro, përkatësisht pesëqind mijë (500.000) Euro kur një apo shumë vepra penale janë kryer*

me qëllim të përfitimit të dobisë pasurore.”²¹ Pra sipas kësaj dispozite edhe nëse kryesi do të gjendej fajtor për dy apo më shumë vepra penale edhe nëse secila nga këto vepra penale parasheh denim maksimal me gjobë, prapëseprapë totali i maksimumit për të gjitha veprat nuk mund të jetë më i lartë se maksimumi prej 25,000.00€ respektivisht 500,000.00€.

4.4.2 Matja e gjobës tek personat juridik

Parimet e shtjelluara në këtë Udhëzues janë të aplikueshme për kryes si persona fizik dhe në pika të caktuara prekin edhe rastet kur personat juridik janë të përfshirë në kryerjen e veprës penale. Tek këto të fundit lartësia e gjobës është e paraparë në mënyrë specifike me Ligjin për përgjegjësinë e personave juridik për veprë penale²² dhe për dispozitat e ndryshme janë paraparë minimumet dhe maksimumet e gjobës në varësi të peshës së veprës penale dhe lartësisë së dënimit të paraparë për ato vepra me Kod penal. Siq edhe u përmend më sipër pothuajse të njëjtat parime që vlejné sa i përket matjes së dënimit në Kodin penal do jenë relevante edhe tek personat juridik me disa specifika pak më ndryshe tek ky Ligj.²³ Në përputhje me këtë ligj, gjykata duhet të marrë në konsideratë që kur të kryhet një veprë penale nga personi juridik, ekziston nevoja për ta vlerësuar siç duhet nivelin e dëmit dhe fajësisë së shkaktuar nga personi juridik dhe të caktoj gjobën e duhur për të. Ligji i ka përcaktuar rrethanat për përcaktimin e peshës së veprës penale si më poshtë:

- 1.1. peshën e veprës penale të kryer;
- 1.2. pasojat që kanë lindur ose që kanë mundur të lindin;
- 1.3. rrethanat në të cilat është kryer vepra penale;
- 1.4. fuqinë ekonomike dhe madhësinë e personit juridik;
- 1.5. pozitën dhe numrin e personave përgjegjës në personin juridik të cilët kanë kryer veprë penale;
- 1.6. sjelljen e personit juridik pas kryerjes së veprës penale;
- 1.7. masat të cilat i ka ndërmarr personi juridik me qëllim të pengimit dhe zbulimit të veprës penale;
- 1.8. raporti ndaj viktimës së veprës penale;

²¹ Kodi Penal i Republikës së Kosovës, Nr.06/L-074, Neni 76, Dënimi për bashkim të veprave penale, par.2.4, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 14.01.2019.

²² Ligji nr.04/L-030 për përgjegjësinë e personave juridik për vepra penale, neni 9, Dënimi me gjobë, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, 14.09.2011

²³ Ibid. neni 10, Matja e dënimit me gjobë.

1.9. sjellja e personit juridik ndaj veprës së kryer penale, duke përfshirë dhe pranimin e përgjegjësisë për veprën e kryer penale.

I njëjti nen përcakton që gjykata do të marrë parasysh në veçanti:

- se a është dënuar personi juridik për vepra penale e kryera më parë,
- a është vepra e njëllotë me veprën e re penale dhe
- sa kohë ka kaluar nga dënimi i mëparshëm.

Me rastin e caktimit të gjobës për recidivizëm përcakton edhe kuptimin e recidivizmit të shumëfishtë dhe atë si në vijim:

- **personi juridik ka qenë të paktën dy herë i dënuar për vepër penale të ngjashme me mbi tridhjetepesëmijë (35.000) Euro** dhe nëse prej dënimit të fundit që është dhënë në formë të prerë nuk kanë kaluar më tepër se pesë (5) vjet;
- **për veprat e ngjashme penale ka qenë të paktën dy herë i dënuar me burg ose me gjobë prej pesëmbëdhjetëmijë (15.000) Euro**, nëse prej dënimit të fundit me burg, përkatësisht prej dënimit të fundit me gjobë të formës së prerë që i është caktuar nuk kanë kaluar më tepër se pesë (5) vjet dhe nëse kryesi tregon prirje për kryerjen e veprave të tilla penale.

4.4.3 Zbatueshmëria e parimeve të këtij udhëzuesit në veprat tjera penale sipas legjislacionit tjetër penal

Edhe pse Udhëzuesi referimin primar e ka në dispozitat e Kodit penal, asgjë nuk ndalon gjykatat që këto parime të zbatojnë edhe në ligjet tjera të cilat parashohin apo në të ardhmen mund të parashohin sanksione penale. Një nga këto është edhe Ligji për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit²⁴ i cili i referohet në shumë vende gjobave të ndryshme administrative dhe penale të lëshuara në bazë të Ligjit. Sidoqoftë, për qëllim të këtij udhëzuesi, siq edhe është përmendur më sipër tek shtjellimi i rrethanave rënduese, në rastin e caktimit të gjobave relevant është më saktë neni 56 i këtij ligji. Është interesante të shihet se për shkak të peshës së veprave të tilla, i njëjti nen në par.1 të tij e paraqet mënyrën e llogaritjes së gjobave:

1. Kushdo që, duke e ditur ose ka arsye për të ditur se pasuria e caktuar buron nga ndonjë formë e aktivitetit kriminal, pasuri kjo e cila në të vërtetë fitohet me vepër penale, apo kushdo

²⁴ Ibid.supra note 20.

*që duke besuar se pasuria e caktuar fitohet nga ndonjë formë e aktivitetit kriminal bazuar në përfaqësimet e bëra si pjesë e një hetimi zbulues të zhvilluar në pajtim me Kapitullin IX të Kodit të procedurës penale të Kosovës, zhvillon veprimet e mëposhtme, kryen veprë penale të dënueshme me burgosje deri në dhjetë (10) vjet dhe **me gjobë deri në tri (3) herë më të madhe në vlerë të pasurisë e cila është subjekt i veprës penale**”.*

Siç shihet nga neni i mësipërm, Ligji parasheh shuma shumë të larta të gjobave për këto vepra penale, të cilat konsiderohen si më të rëndat për nga natyra te kategoria e veprave penale të bazuara në përfitime materiale. Kjo qasje e njëjtë mund të përdoret në veprat penale që përfshijnë dëm në shkallë të gjerë.